

Eurajoen vesistö

Ylitarkastaja Heli Perttula/Varsinais-Suomen ELY-keskus

Ylitarkastaja Sanna Kipinä-Salokannel/Varsinais-Suomen ELY-keskus

Kauttualta Eurajoensalmelle

Eurajoki alkaa Pyhäjärvestä Euran Kauttualta ja laskee Selkämereen Eurajoensalmeen. Pyhäjärvi on Lounais-Suomen suurin järvi, joka sijaitsee valtaosaltaan Satakunnassa, mutta järven eteläpää on Varsinais-Suomen puolella. Eurajoen vesistön valuma-alueen pinta-ala on 1336 km². Vesistöalueen tärkeimmät latvajoet ovat Pyhäjoki ja Varsinais-Suomen puolella virtaava Yläneenjoki, jotka laskevat maatalousvaltaisilta alueilta Pyhäjärveen. Eurajoen suurin sivujoki on Köyliönjärvestä alkava Köyliönjoki. Eurajoen alajuoksulle laskee Turajärvestä alkava Juvajoki.

Vesistöalueen suurimmat järvet ovat

Järvi	Pinta-ala (ha)
Pyhäjärvi	15519
Köyliönjärvi	1242
Turajärvi	257
Lamminjärvi	89
Lavajärvi	69

Eurajoen vesistöalueella on kahden suuren järven lisäksi niukasti muita järviä. Pyhäjärveä säännöstellään Kauttuankoskella ja Eurajokea Paneliankosken sekä Pappilankosken voimalaitoksilla. Joessa on pudotuskorkeutta 45 m. Kesän kuivina kausina Eurajoen Pappilankoskelta pumpataan vettä Rauman kaupungin ja teollisuuden vedenoton tarpeisiin vedenottolupien mukaisesti. Koska Eurajoen veden riittävyys voi olla vaarassa kesän kuivina kausina, vedenottajilla on lisäksi lupa ottaa Kokemäenjoesta korvausvettä ja johtaa sitä Köyliönjoen kautta Eurajokeen. Lisävettä on kuitenkin pumpattu vain ajoittain ja lyhyinä jaksoina kuivimpina alivirtaamakausina.

Pinkjärvi ja Harjajuopa sijaitsevat Eurajoen Luvialla Harjajuovan - Pinkjärven valuma-alueella, joka on Selkämereen laskevien päävesistöjen välialueisiin. Pinkjärven pinta-ala on noin 280 hehtaaria.

Vesien tila luokiteltu

Pintavesien ekologinen tila on viimeksi luokiteltu v. 2019 vuosien 2012–2017 seuranta-aineiston perusteella. Eurajoen vesistön suurimpien järvien ja jokien sekä Pinkjärven ja Harjajuovan ekologinen tila on luokiteltu, ja niistä otetaan säännöllisesti vesistönäytteitä. Eurajoen ylä- ja alaosan tila on luokiteltu kahtena eri vesimuodostumana.

Eurajoen ylä- ja alaosa, Köyliönjoki ja Pyhäjoki ovat tyydyttävässä ekologisessa tilassa, mutta Yläneenjoki vain välttävässä tilassa. Voimakasta hajakuormitus heikentää jokivesien tilaa nostamalla ravinnepitoisuuksia. Eurajoen alaosan alueella on happamia sulfaattimaita, jotka aiheuttavat ajoittain jokiveteen happamuuspiikkejä. Juvajoki edustaa hyvää ja Harjajuopa tyydyttävää tilaa veden ravinnetason perusteella.

Pyhäjärven ekologinen tila on arvioitu viime luokittelussa tyydyttäväksi, mutta käytännössä järven tila on ollut pitkään hyvän ja tyydyttävän rajalla. Järven tilan parantamiseksi on tehty merkittävää, pitkäjänteistä vesiensuojelutyötä, ja se on jatkossakin välttämätöntä järven tilan parantamiseksi. Turajärven ekologinen

tila on myös tyydyttävä. Hajakuormituksen vaivaama Köyliönjärvi on pahoin rehevöitynyt ja runsasravinteisuutensa vuoksi vain välttävissä tilassa. Lammijärven tila on viime luokittelussa hyvä ja Lavajärven jopa erinomainen. Pinkjärven ekologinen tila on hyvä veden ravinnepitoisuuksien sekä kasviplanktonin perusteella.

Eurajoen vesistöalueen vesistöjen kemiallista tilaa heikentää pääasiassa palonestoaineina aiemmin käytetyt polybromatut difenyylietterit (PBDE) sekä paikoitellen raskasmetallipitoisuudet. Alueen vesistöistä ei ole mitattua tietoa PBDE-aineista, mutta sille asetettu laatumnormi tiukentui vuonna 2015 ja asiantuntija-arvioiden perusteella laatumnormi ylittyy kaikissa Suomen vesistöissä, samoin kuin koko Euroopassa. PBDE-aineita on käytetty aikaisemmin hyvin yleisesti ja ne ovat kaukokulkeutuvia ja hyvin hitaasti hajoavia yhdisteitä. Eurajoen alaoan kemialliseen tilaan vaikuttaa alueella sijaitsevat happamat sulfaattimaat, joiden johdosta nikkelin pitoisuus ylittää sille asetetun laatumnormin.

Pyhäjärvi tihennetyssä seurannassa

Pyhäjärvi on ollut pitkään Varsinais-Suomen ELY-keskuksen tihennetyssä seurannassa. Vesinäytteet otetaan nykyisin kahdeksan kertaa ja kasviplanktonnäytteet viisi kertaa vuodessa. Järven pohjaeläimiä seurataan sekä syvänteessä että rantakivikoissa kolmen vuoden välien samoin kuin rantakivikoiden päällysleviäkin. Vesikasviseurantaa on viimeksi tehty v. 2018.

Köyliönjärvi kuuluu maa- ja metsätalouden vesistövaikutusten seurantaohjelmaan, jossa vesinäytteet otetaan viisi kertaa vuodessa ja kasviplanktonnäytteet neljästi vuodessa. Rantakivikoiden pohjaeläimiä ja päällysleviä seurataan kolmen vuoden välein. Turajärven vedenlaatua ja kasviplanktonia seurataan kolmen vuoden välein.

Eurajoki, Köyliönjoki ja Eurajoensalmi kuuluvat asutuksen ja teollisuuden jätevedenpuhdistamoiden velvoitetarkkailuohjelmaan, jossa Eurajoesta otetaan vesinäytteitä kuusi kertaa vuodessa ja Köyliönjoen suulta sekä Eurajoen salmelta neljästi vuodessa. Ohjelmaan sisältyy määrävuosina myös pohjaeläinten näytteenottoa Eurajoen koskista ja Eurajoensalmesta sekä koskien päällyslevänäytteitä. Varsinais-Suomen ELY-keskus seuraa Eurajoen yleistä vedenlaatua Kauttualla ja joen alajuoksulla 13 kertaa vuodessa ja samalla myös haitallisia aineita joen alajuoksulla.

Köyliönjoki, Pyhäjoki ja Varsinais-Suomen puolella Yläneenjoki kuuluvat ELY-keskuksen vuosittaiseen vedenlaadun seurantaan. Näistä Yläneenjoki on maa- ja metsätalousvaikutusten seurantaohjelmassa, jossa otetaan vuosittain myös pohjaeläin ja päällyslevänäytteitä. Myös Juvajoesta otetaan vesinäytteitä määrävuosina. Biologista seurantaa on tarkoitus lisätä jokivesiin.

Perinteisen seurannan lisäksi Varsinais-Suomen ELY-keskuksella on Eurajoen ylä- ja alaosassa automaattinen vedenlaadun seuranta-asema, joka mittaa sameutta ja nitraattityyppiä ja joen yläosassa myös happipitoisuutta. Laskennallinen kokonaisfosforipitoisuus saadaan sameuden perusteella ja kokonaistyyppipitoisuus nitraattityypipitoisuuden perusteella vesinäytteillä kalibroitujen hetkittäisten arvojen avulla. Typpi- ja fosforipitoisuuksista saadaan lopulta laskettua joen typpi- ja fosforikuormitukset. Mittaripaikoilta otetaan myös perinteisiä vertailuvesinäytteitä automaattimittauksiin perustuvan kuormituslaskennan tarkentamiseen ja laadunvarmennukseen.

Vesienhoidon toimenpiteillä kohti hyvää tilaa

Liiallisesta ravinnekuormituksesta johtuva rehevöityminen on merkittävin Eurajoen vesistöalueen tilaa heikentävä tekijä. Ravinnekuormitusta tulee hajakuormituksena maa- ja metsätaloudesta sekä haja- ja loma-asutuksen jätevesistä ja pistekuormituksena yhdyskuntien jätevedenpuhdistamoista, teollisuudesta ja turvetuotannosta. Eroosioherkillä alueilla myös kiintoainekuormitus heikentää vesistöjen tilaa. Eurajoen vesistöalueella on monia vaellusesteitä ja suurin osa alueen joista ja puroista on perattu, mikä on

vähentänyt uomien monimuotoisuutta ja monien virtavesieliöiden elinalueet ovat pienentyneet tai hävinneet kokonaan. Varsinais-Suomen ja Satakunnan vesienhoidon toimenpideohjelmassa vuosille 2022–2027 on esitetty monia toimenpiteitä ravinne- ja kiintoainekuormituksen vähentämiseksi sekä vesistöjen kunnostamiseksi.

Ilmastonmuutos tuo lisähaasteita vesienhoidon tavoitteiden saavuttamiseen ja varautumista sään ääri-ilmiöihin sekä lauhojen ja vesisateisten talvien aiheuttamaan kasvavaan ravinnehuuhtoumaan tulee myös tehostaa. Maatalouden toimenpiteitä tulee kohdistaa eroosioherkimmille peltolohkoille ja toteuttaa toimenpiteitä, joilla saadaan peltojen fosforipitoisuuksia alennettua ja lannan sisältämiä ravinteita paremmin hyödynnettyä. Lisäksi maatalouden vesiensuojelua tulee tehostaa maanparannusaineiden kuten kipsin, rakennekalkin ja kuitujen laajemmalla käyttöönnotolla, joista on jo saatu hyviä kokemuksia eri hankkeissa. Myös metsätalouden ja turvetuotannon vesiensuojelutoimenpiteitä tulee tehostaa.

Teollisuudessa ja yhdyskuntien jätevedenpuhdistamoilla tulee edelleen parantaa riskien hallintaa ja häiriötilanteisiin varautumista sekä ehkäistä haitallisten aineiden päästöjä.

Toimenpideohjelmassa on esitetty kalankulkua helpottavia toimenpiteitä kuten kalateitä sekä virtavesikunnostuksia useampaan jokeen. Monet järvet, kuten Pyhäjärvi ja Köyliönjärvi tarvitsevat ravinnekuormituksen vähentämisen lisäksi myös konkreettisia kunnostustoimenpiteitä hyvän tilan saavuttamiseksi. Lue lisää ja katso toimenpiteitä tarkemmin vesienhoidon toimenpideohjelma-sivustolta osoitteesta <https://etpo.keha.cloud/>.